

ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครอง
ตามมโนทัศน์ของ จอห์น รอลส์
JUSTICE OF THE PERIOD FOR THE ADMINISTRATIVE ORDER
IN ACCORDANCE WITH JOHN RAWLS' PERSPECTIVE

จันทนา แสนคำ¹
จักรพรรณ วงศ์พรพวัน² และ สุวิน ทองปิ่น³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}
Chanthana Sankham¹
Chakkapan Wongpornpavan² and Suwin Thongpan³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khonkaen Campus^{1,2,3}
Corresponding Author, Email: chantanasan1@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครอง 2) ศึกษาโมทัศน์ความยุติธรรมของ จอห์น รอลส์ และ 3) วิเคราะห์ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมโนทัศน์ของ จอห์น รอลส์ ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสารใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1) แนวคิดความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครอง คือ การกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้รับคำขอ และเอกสารถูกต้องครบถ้วน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน และบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

* ได้รับบทความ: 19 เมษายน 2564; แก้ไขบทความ: 24 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 30 มิถุนายน 2564
Received: April 19, 2021; Revised: September 24, 2021; Accepted: September 30, 2021

2) มโนทัศน์ความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ ได้รับอิทธิพลมาจาก 3 กลุ่ม คือ สัญญาประชาคม เสรีนิยม และประโยชน์นิยม โดยรอลส์ให้ความสำคัญเรื่องเสรีภาพและความเสมอภาค รอลส์ไม่ยอมรับการให้เหตุผลแบบธรรมชาตินิยม ความเสมอภาคจะเกิดขึ้นต่อเมื่อเพื่อช่วยเหลือปัจเจกชนที่เสียเปรียบ

3) ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมโนทัศน์ของจอห์น รอลส์ ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 มีปัญหากรณีเจ้าหน้าที่ไม่ได้ออกคำสั่งภายในเวลา 30 วันนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้รับคำขอและเอกสารถูกต้องครบถ้วนก็ไม่ทำให้เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และมาตรการบังคับให้เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งภายในเวลา 30 วัน เป็นอำนาจบังคับบัญชามิใช่มาตรการบังคับทางกฎหมาย ทำให้เจ้าหน้าที่ละเลยขั้นตอนกฎหมายเกิดความล่าช้า ไม่ถือว่าปัจเจกชนยอมรับอย่างเสรีภาพ ทางแก้ต้องบัญญัติโทษทางวินัยไว้อย่างชัดเจน และเมื่อพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ถือว่าเป็นการออกคำสั่งโดยปริยาย เพื่อคุ้มครองเสรีภาพและความเสมอภาค ผดุงไว้ซึ่งสถานะความเป็นกฎหมายกลาง

คำสำคัญ: ความยุติธรรม; ระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครอง; มโนทัศน์ของจอห์น รอลส์

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the justice concept of the administrative order period 2) to study the concept of justice of John Rawls and 3) to analyze the justice of the administrative order period following the perspective of John Rawls in the Administrative Procedure Act 1996 (BE 2539), Section 39/1. This study was documentary research carried out by using the descriptive analysis method.

The research results were as follows:

1) The justice concept of the administrative order period is to set a minimum standard for the administrative officer to issue an order in writing within 30 days from the date the officer receives the request, and the documents are correct and complete to bring justice to the people and enforce the law effectively.

2) John Rawls' concept of justice is influenced by social contract, liberalism, and utilitarianism. Rawls focuses on freedom and equality and does not accept naturalistic reasoning. Equality only occurs to help disadvantaged individuals.

3) The justice of the administrative order period according to Rawls' concept in the Administrative Procedure Act 1996 (BE 2539), Section 39/1 with the case the

officer receives the request and the documents are correct and complete, do not make it an illegal order within 30 days. The measure forcing officials to issue orders within 30 days is a command power, not a law enforcement measure causing the officials to neglect the legal procedure, delay the process, do not consider the individual to accept freely. The solution must be clearly defined in disciplinary action. After the expiration of the period specified by the law, it shall be deemed that the issuance of an implicit order to protect freedom and equality upholds the law's state.

Keywords: Justice; The period for the Administrative order; John Rawls' Perspective

บทนำ

ในการปกครองประเทศของรัฐเสรีประชาธิปไตยนั้น แม้ว่ารัฐจะมีอำนาจอธิปไตย ซึ่งหมายถึงอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศและใช้อำนาจอธิปไตยได้อย่างอิสระ (วิชฌ์ เครื่องงาม, 2530 : 212) แต่ไม่ได้หมายความว่ารัฐจะใช้อำนาจอธิปไตยตามอำเภอใจแบบไม่มีการจำกัดขอบเขต หากรัฐใช้อำนาจอธิปไตยโดยไม่มีกฎเกณฑ์ ไม่เป็นไปเพื่อความสงบสุขของประชาชนผู้อยู่ใต้ปกครองแล้ว จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนและกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่มีค่าสูงสุด (สมยศ เชื้อไทย, 2554 : 171) รัฐจึงต้องปกครองด้วยกฎหมายหรือเป็นนิติรัฐ คือ การกระทำใด ๆ ของรัฐต้องกระทำภายใต้กฎหมายการใช้อำนาจออกคำสั่งบังคับแก่ประชาชนจะต้องมีกฎหมายรองรับอำนาจนั้น และกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ และประชาชนก็มีหน้าที่ต้องเคารพกฎหมายอย่างเคร่งครัดด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560 : 13)

กรณีกฎหมายปกครองของประเทศไทยนั้น เป็นหนึ่งในกฎหมายที่จัดอยู่ในกฎหมายมหาชน (Public Law) นอกจากกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น เป็นการแบ่งประเภทของกฎหมายตามความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน ให้อำนาจแก่ฝ่ายปกครองดำเนินกิจการทางปกครองแบบเป็นลายลักษณ์อักษร (ประดิษฐ์ ธรรมบุญ, 2543 : 21) ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็น “กฎหมายกลาง” หรือ “กฎหมายทั่วไป” (ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, 2540 : 168-169) คือ หากมีกฎหมายเฉพาะกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติงานขององค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในการออกคำสั่งไว้อย่างไร ก็จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะนั้น เว้นแต่กรณีที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติไว้ หรือมีกฎหมายเฉพาะแต่ถ้าหากหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะที่ประกันความเป็นธรรมไว้ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 องค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

จะใช้กฎหมายเฉพาะนั้นไม่ได้ แต่จะต้องใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 บังคับ แต่ถ้าเป็นกรณีที่มีขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะ เจ้าหน้าที่จะต้องใช้กฎหมายเฉพาะบังคับแก่ขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งเสมอ (พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 : 1) ทั้งนี้ ไม่ต้องคำนึงว่าขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งนั้นจะมีหลักประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการต่ำกว่าหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 หรือไม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวางหลักเกณฑ์การปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองให้เกิดความรวดเร็ว ปรับปรุงระบบการออกคำสั่งทางปกครอง และภายหลังการออกคำสั่งทางปกครองให้มีระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจน มีหลักเกณฑ์คุ้มครองสิทธิของประชาชน และบังคับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองให้ดำเนินการตามขั้นตอน เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ การละเลยปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าหรือกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่จนเกิดความเสียหายเดือดร้อนนำไปสู่การฟ้องคดีปกครอง ส่งผลให้การดำเนินการของรัฐต้องระมัดระวังให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นการควบคุมคุณภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและเอกชนให้ได้รับความเป็นธรรมตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริงเป็นการสร้างประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน และสร้างมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามหลักนิติธรรม (Rules of law) คือ รัฐที่ยอมตนอยู่ใต้บังคับกฎหมายที่รัฐตราขึ้นเอง (หยุด แสงอุทัย, 2538 : 123)

อย่างไรก็ตาม การให้อำนาจแก่ฝ่ายปกครองดำเนินการให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทำให้ฝ่ายปกครองสามารถบังคับเอกชนให้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองได้โดยฝ่ายเดียวไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากเอกชน ซึ่งเป็นอำนาจพิเศษที่ทำให้กฎหมายปกครองแตกต่างจากกฎหมายเอกชน (สุริยา ปานแป้น และ อนุวัฒน์ บุญนันท์, 2556 : 15) โดยเฉพาะการอนุมัติ อนุญาตในเรื่องต่าง ๆ ที่มักจะใช้เวลานานจนเกินสมควร แม้ว่าฝ่ายนิติบัญญัติจะพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดปัญหาอุปสรรคและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการขออนุญาตต่อทางราชการ เพราะกฎหมายเฉพาะฉบับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุญาตมักจะมิได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตไว้ จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นกฎหมายกลางเกี่ยวกับกำหนดระยะเวลาในการออกคำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือและตามคำขอของคู่กรณีทีขอให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมาย โดยการออกคำสั่งทางปกครองกรณีนี้เป็นการพิจารณาความถูกต้องครบถ้วนของเอกสารเท่านั้น ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ยื่นคำขอ เช่น การออกไปอนุญาตให้ประกอบกิจการ การออกหนังสือรับรอง การรับจดทะเบียน การอนุญาตหรือการอนุมัติ เพื่อป้องกันการพิจารณา คำขอดังกล่าวไม่ให้เกิดความล่าช้าจนเกินสมควรหรือการใช้ดุลพินิจที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่จึงมีการเพิ่มเติมมาตรา 39/1 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557 ความว่า “การออกคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือในเรื่องใด หากมิได้มีกฎหมายหรือกฎกำหนดระยะเวลาในการออกคำสั่งทางปกครองในเรื่องนั้นไว้เป็นประการอื่น ให้เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งทางปกครองนั้นให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้รับคำขอและเอกสารถูกต้องครบถ้วน ให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปของเจ้าหน้าที่ที่จะกำกับดูแลให้เจ้าหน้าที่ ดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง” (พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 2) 2557 : 2) จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติมาตราดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาของการออกคำสั่งทางปกครอง กล่าวคือ ไม่ได้มีการกำหนดผลของการออกคำสั่งทางปกครองในกรณีที่เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งทางปกครองไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดจะมีผลทางกฎหมายเป็นอย่างไร รวมถึงไม่มีมาตรการบังคับแก่เจ้าหน้าที่อย่างชัดเจน หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม่อาจออกคำสั่งทางปกครองให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงต้องค้นหาความจริงที่อยู่เบื้องหลังความคิดทางกฎหมายว่าอำนาจทางสังคมกับกฎหมายกระทำต่อประชาชนอย่างไร

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมโนทัศน์ของจอห์น รอลส์ โดยเฉพาะในมาตรา 39/1 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557 ว่าการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวมีความยุติธรรมหรือไม่ โดยนำมโนทัศน์ความยุติธรรมของ จอห์น รอลส์ นักปรัชญาการเมืองแนวเสรีนิยมที่มีชื่อเสียงในศตวรรษที่ 20 (ศุภชัย ศุภผล, 2558 : 73-92) ผลงานของเขาเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในสังคมโลกร่วมสมัย รอลส์เกิดเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1921 ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน ค.ศ. 2002 รอลส์ เป็นศาสตราจารย์ด้านปรัชญาการเมืองจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด งานเขียนที่สำคัญ ได้แก่ A Theory of Justice (1971), Political Liberalism (1993), The Law of Peoples (1999), Justice as Fairness : A Restatement (2001) โดยแสดงขอบเขตของความยุติธรรมไว้อย่างชัดเจนว่าหลักความยุติธรรม คือ สัญญาประชาคมที่เป็นรากฐานของสังคม การเมือง รัฐธรรมนูญ การปกครองของรัฐ โดยตกลงกันสร้างความยุติธรรมจากการกำหนดสถานะแรกเริ่มที่ทุกคนมีเสรีภาพและความเสมอภาค ไม่มีใครคิดสร้างหลักความยุติธรรมที่เป็นประโยชน์เฉพาะตนเอง แต่จะคิดสร้างหลักความยุติธรรมที่เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น เพราะสังคมในความเป็นจริงแล้วไม่มีความเสมอภาค การทำให้สังคมเกิดความยุติธรรมเป็นเรื่องสำคัญ ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีความยุติธรรมของ จอห์น รอลส์ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ความยุติธรรมของระยะเวลาในการออกคำสั่งทางปกครองซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชน สอดคล้องกับมโนทัศน์ความยุติธรรมของ จอห์น รอลส์ หรือไม่อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองให้เกิดยุติธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครอง
2. เพื่อศึกษามโนทัศน์ความยุติธรรมของ จอห์น รอลส์
3. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมโนทัศน์ของจอห์น รอลส์ ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขอบเขตของการวิจัย การวิจัยเรื่อง “ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมโนทัศน์ของจอห์น รอลส์” ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาเชิงวิเคราะห์ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมโนทัศน์ของจอห์น รอลส์ ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านเอกสาร ในการวิจัยด้านเอกสาร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเอกสารออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

- 1) เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 และหนังสือทฤษฎีความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ (JOHN RAWLS A THEORY OF JUSTICE)
- 2) เอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัยและงานวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองและทฤษฎีความยุติธรรมของ จอห์น รอลส์

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาไว้เป็น 3 ส่วนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) ศึกษาแนวคิดความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครอง
- 2) ศึกษาโมทัศน์ความยุติธรรมของจอห์น รอลส์
- 3) วิเคราะห์แนวคิดความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมโนทัศน์ของจอห์น รอลส์ ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 ตามมโนทัศน์ของจอห์น รอลส์

ชั้นรวบรวมข้อมูล ในการรวบรวมข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) การรวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือทฤษฎีความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 โดยมุ่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองมาตรา 39/1 ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557

2) การรวบรวมข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ เอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีความยุติธรรมของ จอห์น รอลส์ ประกอบกับแนวคิดความยุติธรรมโดยทั่วไป โดยอาศัยแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และหอสมุดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ขั้นตรวจสอบข้อมูล หลังจากได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเนื้อหาในประเด็นที่ต้องการทราบ เมื่อได้คำตอบครบถ้วนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว จากนั้นจึงนำข้อมูลมาเรียบเรียงเป็นโครงสร้างเนื้อหาในสารบัญ

ขั้นตอนการวิเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูล นำข้อมูลที่ได้รวบรวมตรวจสอบความถูกต้องแล้ว มาศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความเนื้อหาของข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และหาข้อสรุปแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในแต่ละประเด็น เรียบเรียงข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขั้นตอนสรุปผลการวิจัย อภิปราย และเสนอแนะ เมื่อเรียบเรียงข้อมูลจากการวิเคราะห์ตามโครงสร้างเนื้อหาแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ตามลำดับ นำเสนอผลการวิจัย โดยการอภิปรายแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ และเสนอแนะองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมติของจอห์น รอลส์” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1) แนวคิดพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 เกี่ยวกับความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครอง

ความหมายของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง หมายถึง กฎหมายที่กำหนดวิธีการขั้นตอนในการออกคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง รวมถึงการดำเนินการใด ๆ ในทางปกครอง ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองต้องปฏิบัติตามวิธีการขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด เพื่อเป็นหลักประกันความเป็นธรรมแก่เอกชนในการดำเนินงานของรัฐที่กำหนดให้การใช้อำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามกฎหมายทุกฉบับต้องเป็นไปตามกระบวนการและวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เพื่อให้การใช้อำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน ในการบังคับใช้กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามบทบัญญัติในมาตรา 3 วรรคแรกของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองดังกล่าว บัญญัติว่า “วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ และมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้” พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง จึงมีการผ่อนปรนโดยการยินยอมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องดำเนินการตามกระบวนการและวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองก็ได้ หากการใช้อำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายในหน่วยงานของตนนั้น มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 จึงมีแนวคิดที่จะยกระดับมาตรฐานของการปฏิบัติราชการทางปกครอง ให้มีมาตรฐานอย่างเดียวกันในหน่วยงานราชการต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากการมีหมายเหตุไว้ท้ายพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองพ.ศ. 2539 ได้กล่าวถึงเจตนารมณ์ของการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวว่า “โดยที่การดำเนินการทางปกครองในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่เหมาะสม จึงสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่าง ๆ สำหรับการดำเนินการทางปกครองขึ้น เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายมีประสิทธิภาพในการใช้กฎหมาย ให้สามารถรักษาประโยชน์สาธารณะได้และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ทั้งยังเป็นการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ”เจตนารมณ์ในการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองข้างต้นพบว่ากฎหมายดังกล่าวมีขึ้นเพื่อความมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่าง ๆ สำหรับการดำเนินการทางปกครอง
- 2) เพื่อให้การดำเนินการทางปกครองเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย และมีประสิทธิภาพในการใช้บังคับกฎหมาย
- 3) เพื่อให้สามารถรักษาประโยชน์สาธารณะและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทั้งยังเป็นการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการอีกด้วย

กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง จึงเป็นกฎหมายที่มีแนวคิดในการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับกระบวนการออกคำสั่งทางปกครอง และขั้นตอนปฏิบัติหลังจากที่ได้ออกคำสั่งทางปกครองแล้ว เนื้อหาของกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง จะเกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาเรื่องทางปกครอง ซึ่งถือเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ และมีเนื้อหาบางส่วนที่เป็นกฎหมายสารบัญญัติด้วย เช่น บทบัญญัติที่เกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองและข้อกำหนดประกอบในคำสั่งทางปกครอง เป็นต้น เพื่อเป็นการวางหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งทางปกครองต่าง ๆ ว่าจะต้องเตรียมการและดำเนินการอย่างไรให้แก่เจ้าหน้าที่ใช้เป็นหลักในการปฏิบัติราชการ ซึ่งหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในบางหน่วยงาน ได้มีการบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติต่าง ๆ และถือว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไป

ผลของการใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ทำให้การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ในฐานะที่เป็นกฎหมายกลางกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติราชการทางปกครอง เพื่อวางบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการทางปกครองให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองปฏิบัติ และให้ประชาชนเกิดความมั่นใจได้ว่าเจ้าหน้าที่ได้ใช้อำนาจตามกฎหมายด้วยความเป็นธรรม ปราศจากความลำเอียง และถูกต้องตามกฎหมาย อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อประโยชน์ส่วนรวมและประโยชน์ต่อเอกชนอย่างแท้จริง ซึ่งมีความสำคัญในการสร้างประสิทธิภาพการบริหารราชการแผ่นดิน และสร้างมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามหลักนิติธรรม (Rules of law)

2) มโนทัศน์ความยุติธรรมของ จอห์น รอลส์

จอห์น รอลส์ นักปรัชญาการเมืองร่วมสมัยเน้นหลักเสรีภาพของปัจเจกชนต้องมีเสรีภาพอย่างสมบูรณ์และเท่าเทียมกัน จอห์น รอลส์ ได้แสดงให้เห็นหลักการเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่ว ๆ ไป และสอดคล้องกับสามัญสำนึกทางศีลธรรมในเรื่องของการมีเหตุผล และการสำนึกในเหตุผลของมนุษย์ โดยกล่าวถึงหลักการที่เกิดจากการตกลงร่วมกันของบุคคลในสภาวะแรกเริ่ม ที่ให้ความสำคัญในสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของปัจเจกบุคคล โดยไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประโยชน์นิยม ที่ยอมให้เกิดการละเมิดสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน เพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้น ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยุติธรรมอย่างเห็นได้ชัดเจน ผลประโยชน์ของสังคมไม่อาจที่จะละเมิดสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนได้ เพราะบุคคลแต่ละคนได้ครอบครองเสรีภาพบนความยุติธรรม ผลประโยชน์ของสังคมจึงไม่อาจละเมิดได้

จอห์น รอลส์ ได้นำทฤษฎีสัญญาประชาคมมาประยุกต์อย่างเป็นรูปธรรม จึงเป็นสัญญาประชาคมในลักษณะเป็นเหตุการณ์สมมุติ และการสร้างระบบความยุติธรรมที่มีเหตุผล เพื่อเป็นทางเลือกแทนลัทธิประโยชน์นิยม เหตุผลหลักที่จอห์น รอลส์นำเสนอเนื่องจากเห็นว่าลัทธิประโยชน์นิยมมีจุดอ่อนในหลักการพื้นฐานของสถาบันที่เป็นประชาธิปไตย โดยจอห์น รอลส์ไม่เชื่อว่าลัทธิประโยชน์นิยมจะสามารถ

ทำให้เกิดความพึงพอใจในสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ที่มีอิสระและเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญอันดับแรกของการพิจารณาสถาบันที่เป็นประชาธิปไตย เนื่องจากความร่วมมือทางสังคมในลัทธิประโยชน์นิยมมุ่งบรรลุเป้าหมายเพื่อให้เกิดผลรวมของความพึงพอใจสูงสุดของสังคมเป็นสิ่งสำคัญ จอห์น รอลส์ มีทัศนะว่าสังคมต้องกระจายความพึงพอใจของสิทธิเสรีภาพโอกาสและความมั่งคั่งเพื่อให้แต่ละบุคคลได้รับอย่างเต็มที่จึงจะเกิดความยุติธรรม

กล่าวได้ว่าหลักเกณฑ์ที่ จอห์น รอลส์ นำมาพิจารณาเรื่องความยุติธรรมจึงไม่ได้พิจารณาถึงธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ชุมชนนิยมใช้ เนื่องจากจะทำให้เกิดความไม่แน่นอนในแง่ความเป็นธรรม โดยที่การยึดแนวคิดของคนในชุมชนเป็นเกณฑ์ จะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมไม่เสมอภาคจากการที่เอาเสียงคนส่วนมากเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงคนส่วนน้อยในการพิจารณาหลักเกณฑ์เรื่องความเป็นธรรมสังคมควรร่วมมือกันเพื่อกำหนดขอบเขตของสิทธิและหน้าที่ของปัจเจกชน โดยสถาบันหลักมีอิทธิพลต่อความคาดหวังในชีวิตของบุคคล ผ่านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ สถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมรอลส์ เห็นว่าโครงสร้างพื้นฐานเป็นหัวใจของหลักความยุติธรรมทางสังคม เนื่องจากต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย การที่บุคคลร่วมมือกันเพื่อชีวิตที่ดีร่วมกัน สังคมจึงควรถูกมองว่าเป็นการลงทุนร่วมกันเพื่อให้ต่างคนต่างได้ประโยชน์ระหว่างมนุษย์ที่มีเหตุผลและมีสำนึกในเหตุผล

3) พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 เกี่ยวกับความยุติธรรมของระยะเวลาในการออกคำสั่งทางปกครองตามมติของจอห์น รอลส์

ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมติความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ ในการบัญญัติกฎหมายนั้นต้องสามารถให้สมาชิกในสังคมมีหรือใช้เสรีภาพได้อย่างเต็มที่โดยไม่คำนึงถึงสถานะ อำนาจ และผลประโยชน์ของชนชั้นที่ได้เปรียบในสังคม ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่สมาชิกในสังคมยอมรับได้ภายใต้การตกลงร่วมกัน ส่วนพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 ให้อำนาจครอบงำกฎหมายที่ถูกสถาปนาขึ้นจากสถานะแรกเริ่มที่ไม่เที่ยงธรรม หรือสถานะที่ไม่เท่าเทียมในความเป็นมนุษย์ เนื่องจากจุดมุ่งหมายความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครอง มีไว้เพื่อแก้ไขปัญหการออกคำสั่งทางปกครองที่ล่าช้า แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนที่ถูกละทิ้ง เมื่อนำสถานการณ์จำลองของจอห์น รอลส์ มาอธิบายถึงความยุติธรรมโดยหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายในการออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชน ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นฝ่ายที่ได้เปรียบ ต้องคำนึงถึงเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนผู้ถูกบังคับตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวด้วย ไม่ใช่เพียงการเขียนเป็นหลักการและเหตุผลตามแนวคิดประโยชน์นิยมเพื่อที่จะแก้ไขความล่าช้าของการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น ส่วนในการบัญญัติกฎหมายซึ่งเป็นหลักการภายในอันสำคัญปรากฏว่ายังมีช่องว่างทางกฎหมาย เพราะไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งหากออกคำสั่งทางปกครองที่ก่อให้เกิดความล่าช้า ไม่ตรงตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงไม่ก่อให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน

ทำให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนถูกลิดรอน ซึ่งจุดมุ่งหมายความยุติธรรมตามมโนทัศน์รอลส์นั้น การกระทำสิ่งใดในสังคมก็ต้องก่อให้เกิดเสรีภาพและความเสมอภาค เพราะเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ที่ทุกคนพึงมีพึงได้จากสังคมและต้องเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน

ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตาม มโนทัศน์ความยุติธรรมของ จอห์น รอลส์ ให้ความสำคัญแก่ดุลยภาพระหว่างอำนาจทางปกครองในการออกคำสั่งและสิทธิเสรีของประชาชนต้องไม่ถูกลิดรอน จึงจะทำให้เกิดความเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นเรื่องของความเชื่อมโยงระหว่างหลักนิติธรรมกับดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครอง เนื่องจากกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่ใช้ควบคุมความประพฤติของมนุษย์ในสังคม จึงต้องมีการกำหนดกรอบที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถบังคับใช้กับทุกคนในสังคมได้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ส่วนการออกคำสั่งทางปกครองยังคงจำเป็นต้องมีการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครองในการใช้กฎหมาย หรือการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครอง เพื่อให้สามารถปรับใช้บทบัญญัติของกฎหมายตรงกับข้อเท็จจริงในแต่ละเรื่องเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน แต่ในทางกลับกันดุลพินิจก็เป็นพื้นฐานที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้อกฎหมายใช้อำนาจได้สุดขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งอาจมีปัญหาความยุติธรรมในเรื่องความเหมาะสมของสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่มีลักษณะปลายเปิด ตามที่ได้วิจยมาคือการพิจารณาระยะเวลาในการออกคำสั่งทางปกครองเรื่องใด ๆ ที่ได้มีการกำหนดระยะเวลาให้กระทำไว้แต่ไม่ได้มีการกำหนดโทษทางปกครองกรณีไม่ออกคำสั่งภายในระยะเวลาที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าจะมีผลอย่างไร จึงเกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจทางปกครอง โดยจำกัดอำนาจทางปกครองให้อยู่ในกรอบของกฎหมายมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความสมดุลระหว่างอำนาจรัฐในการใช้ดุลพินิจกับเสรีภาพของประชาชน

กล่าวโดยสรุป กรณีที่กฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองใช้ดุลพินิจกระทำในเรื่องใด เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองไม่อาจจะใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจ แต่ต้องกระทำโดยพิจารณาว่าเป็นการสมควรที่จะต้องกระทำเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 ด้วย ในการใช้อำนาจดุลพินิจโดยมิชอบที่มีอยู่หลากหลายด้วยกัน หากแยกแยะเพื่อกำหนดความเชื่อมโยงระหว่างการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบกับความรับผิดทางกฎหมาย อาจแยกการใช้อำนาจดุลพินิจได้เป็น 2 กรณี คือ การใช้อำนาจดุลพินิจโดยมิชอบด้วยเหตุในทางภาวะวิสัย ซึ่งตรงกับองค์ประกอบภายนอกในทางกฎหมายอาญา และการใช้อำนาจดุลพินิจโดยมิชอบด้วยเหตุในทางอัตวิสัย ซึ่งตรงกับองค์ประกอบภายในในทางกฎหมายอาญา โดยการใช้อำนาจดุลพินิจที่จะก่อให้เกิดความรับผิดทางอาญาได้ จะต้องเป็นการใช้อำนาจดุลพินิจโดยมิชอบที่มีลักษณะครบองค์ประกอบภายนอก และองค์ประกอบภายในจึงจะเป็นความผิด การใช้ดุลพินิจที่มีลักษณะเป็นการปิดเบือนอำนาจ ต่างจากการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบในกรณีทั่วไป กล่าวคือการใช้ดุลพินิจที่มีลักษณะเป็นการปิดเบือนอำนาจ

เป็นการใช้อำนาจดุลพินิจ ทำนิติกรรมทางปกครองออกไปโดยไม่ชอบด้วยความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งผู้ใช้อำนาจมีความประสงค์ในใจหรือมูลเหตุจูงใจ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อบรรลุประโยชน์เรื่องอื่นอันมิใช่ประโยชน์มหาชน หรือโดยมีความมุ่งหมายเพื่อบรรลุประโยชน์มหาชนเรื่องอื่นที่มีประโยชน์มหาชนที่กฎหมายกำหนด ซึ่งหากการใช้อำนาจดุลพินิจโดยบิดเบือนดังกล่าวได้กระทำไปโดยมีความประสงค์ในใจหรือมูลเหตุจูงใจที่ไม่สุจริต การใช้อำนาจดุลพินิจดังกล่าวก็จะถือว่ามีความร้ายแรง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมโนทัศน์ของ จอห์น รอลส์แล้ว นำมาวิเคราะห์ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครอง ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประเด็นจึงนำประเด็นเหล่านั้นมาอภิปรายผล เพื่อหาความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่ได้พบทวนมา ดังนี้

ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมโนทัศน์ของ จอห์น รอลส์ เป็นการใช้อำนาจดุลพินิจภายใต้หลักนิติรัฐ ซึ่งประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย และมีการปกครองโดยใช้หลักนิติรัฐ มีการบทยุติกฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองด้วยกันแล้ว และมีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมือง ลักษณะเฉพาะของความเป็นนิติรัฐ คือ การใช้อำนาจรัฐถูกผูกพันโดยกฎหมาย ซึ่งจุดนี้จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับการปกครองตามหลักอำนาจนิยม โดยหลักนิติรัฐเป็นหลักการที่เรียกร้องให้รัฐต้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยที่การดำเนินภารกิจด้านต่าง ๆ ของรัฐต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม และกฎหมายที่รัฐบัญญัติขึ้นมาใช้บังคับกับประชาชนจะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรมด้วย โดยที่ รอร์ลให้ความสำคัญกับความยุติธรรมในฐานะเป็น “ความเป็นธรรม” ซึ่งเป็นการเสนอทางออกของความยุติธรรมที่ประนีประนอมแนวคิดของนักคิดฝ่ายเสรีนิยมและฝ่ายสังคมนิยม โดยมีหลักการสำคัญสองประการ คือ หลักเสรีภาพและหลักความแตกต่าง รอร์ลเห็นว่าปัจเจกบุคคลมีเสรีภาพในการดำเนินชีวิต สามารถเลือกรูปแบบชีวิตของตนเองอย่างเท่าเทียมกัน และปัจเจกบุคคลมีความเท่าเทียมกันในสังคม เว้นแต่ความไม่เท่าเทียมกันจะเกิดขึ้นได้ก็จะต้องเป็นไปเพื่อช่วยเหลือคนที่เสียเปรียบในสังคมซึ่ง จอห์น รอร์ล ให้ความสำคัญกับ “หลักมูลลำดับก่อนหลังของหลักความยุติธรรม” สิ่งที่จอห์น รอร์ลให้ความสำคัญเป็นไปในลักษณะลำดับขั้นที่จะต้องดำเนินการไปตามลำดับ คือการให้ความสำคัญกับ “หลักเสรีภาพ” มาก่อน “หลักความแตกต่าง” สอดคล้องกับงานเขียนของ (สมเกียรติ วันทะนะ, 2551 : 38-39) ที่กล่าวว่า แนวคิดของ รอร์ลเป็นสถานะที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคในเสรีภาพและความเสมอภาคของโอกาส

โดยมีข้อเสนอว่า “การแบ่งอำนาจ และความมั่งคั่งอาจจะเป็นไปอย่างไม่เท่าเทียมกันได้ถ้าผลประโยชน์ตกแก่ทุกคนในสังคมอย่างไม่เท่าเทียมกัน” การที่รอร์วัลให้ความสำคัญกับคนที่เสียเปรียบในสังคม โดยยอมให้รัฐเข้าไปแทรกแซงจัดการในกรณีที่ได้รับการได้รับประโยชน์เพิ่มของกลุ่มคนที่ได้เปรียบในสังคม และไม่สร้างประโยชน์กับกลุ่มคนที่เสียเปรียบในสังคมอันเป็นการละเมิดและลดทอนเสรีภาพของกลุ่มคนที่ได้เปรียบในสังคม สอดคล้องกับ เกษดา ทองเทพไพโรจน์ (2553 : 33) ที่กล่าวว่าแนวคิดของลัทธิประโยชน์นิยมที่ว่าจุดหมายที่จะบรรลุถึงความสุขสูงสุดของคนจำนวนมากที่สุด โดยไม่มีใครคนใดคนหนึ่งที่จะมีอภิสิทธิ์พิเศษ และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายทั้งหลาย การบรรลุประโยชน์สุขมากที่สุดของคนจำนวนมากที่สุดจะปลดปล่อยค่าบางอย่างของปัจเจกบุคคล ซึ่งอาจกลายเป็นว่าไปละเมิดกับความสุขของปัจเจกบุคคล สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (สุชาย อัครพินธุ์ธนกกุล, 2533) ที่พบว่าเมื่อนำแนวคิดของ รอร์วัลได้เปรียบกับแนวคิดของพวกเสรีนิยมฝ่ายขวาที่กล่าวอ้างว่า รอร์วัล คำนึงถึงคุณค่าของความเท่าเทียมกันมากจนเกินไปจนกระทั่งไปละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลนั้น จะเห็นได้ว่ารอร์วัลให้ความสำคัญแก่เสรีภาพมากกว่าความเท่าเทียมกัน การละเมิดหลักเสรีภาพไม่อาจจะชอบธรรมได้ด้วยผลประโยชน์ทางสังคมของคนจำนวนมาก รอร์วัล จึงให้ความสำคัญแก่การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน ซึ่งทำให้เสรีภาพของแต่ละคนมีเพิ่มมากขึ้นจึงก่อให้เกิดความยุติธรรม มโนทัศน์ความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ ได้เน้นหลักเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันของปัจเจกบุคคล ซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติของมนุษย์เป็นอันดับแรก โดยไม่คำนึงถึง เพศ เชื้อชาติ ศาสนาทำให้หลักอื่นจะมาขัดแย้งกับหลักนี้ไม่ได้ จากนั้นจึงเน้นหลักความแตกต่าง ซึ่งต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของปัจเจกชนด้วย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของปิยฤดี ไชยพร (2556 : 363) ที่พบว่า ทฤษฎีความยุติธรรม รอลส์ ชี้ให้เห็นถึงปัญหาของพหุนิยมในสังคมประชาธิปไตยนั้น ฐานในการตัดสินใจปัญหาของสังคมเสรีประชาธิปไตยยังมีข้อจำกัดในตนเองอยู่ ทำให้ยังไม่สามารถใช้เป็นพื้นฐานกลางที่พลเมืองทุกคนสามารถยอมรับได้จริง เกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายสาธารณะ จำเป็นต้องมีสิ่งที่สามารถทำหน้าที่เป็นพื้นฐานกลางที่พลเมืองจะสามารถยอมรับร่วมกันเพื่อนำไปใช้ในการให้เหตุผลสนับสนุนในยามที่พวกเขามีความขัดแย้งกันเกี่ยวกับสถาบันทางสังคม โดยต้องสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเสรีภาพและความเสมอภาคแบบประชาธิปไตย ซึ่งหมายความว่าต้องให้ความสำคัญแก่พลเมืองอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีความสถานะทางสังคมแบบใดก็ตาม

สภาพปัญหาของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557 เป็นการให้อำนาจแก่ฝ่ายปกครอง ดำเนินการให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มีเจตนาที่จะพัฒนาระยะเวลาการออกคำสั่งให้เกิดความรวดเร็ว เพื่อบำบัดความยุติธรรมแก่ประชาชน และเจ้าหน้าที่ดำเนินงานได้สะดวกรวดเร็วขึ้น แต่ตามกฎหมายกลับมีได้แก้ไขปัญหาระยะเวลาการออกคำสั่งให้เกิดความรวดเร็ว เพราะระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 39/1

เป็นเพียงระยะเวลาเร่งรัด แม้เจ้าหน้าที่จะมีได้ออกคำสั่งทางปกครองภายในระยะเวลา 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับคำขอและเอกสารถูกต้องครบถ้วน ก็ไม่มีผลให้คำสั่งทางปกครองไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้คู่กรณีไม่สามารถใช้สิทธิโต้แย้งอุทธรณ์คำสั่ง หรือฟ้องร้องต่อศาลให้เพิกถอนคำสั่งได้ เพราะยังไม่มีคำสั่งทางปกครองที่เป็นวัตถุแห่งคดีที่จะโต้แย้งจึงไม่ก่อให้เกิดความยุติธรรมกับประชาชน จึงต้องมีการบัญญัติถึงการลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างชัดเจน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อภิวัฒน์ จิตวิสัย (2562 : 14) ที่พบว่ากรณีออกคำสั่งทางปกครองเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ต้องอาศัยการตีความการใช้อำนาจกฎหมายปกครองแต่ละฉบับว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดนั้น ระยะเวลาใดเป็นระยะเวลาบังคับหรือระยะเวลาเร่งรัดเป็นกรณีไป และหากเจ้าหน้าที่ไม่ได้ออกคำสั่งทางปกครองภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดนับแต่วันที่รับคำขอและเอกสารถูกต้องครบถ้วน ให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่สามารถลงโทษทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ กรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองพิจารณาและออกคำสั่ง โดยขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติของมนุษย์โดยเฉพาะในเรื่องเสรีภาพ ทำให้ตนเองได้รับประโยชน์ถือเป็นการเอาเปรียบประชาชน หรือกรณีที่มีความคลุมเครือในเรื่องผลประโยชน์ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, 2554 : 68) ที่พบว่า คำสั่งทางปกครองที่เป็นโมฆะ คือกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองพิจารณาและออกคำสั่ง โดยขัดต่อหลักความยุติธรรมทางธรรมชาติ ซึ่งคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยฝ่าฝืนหลักความยุติธรรมทางธรรมชาติ

จากการอภิปรายผลผู้วิจัยเห็นว่า การออกคำสั่งทางปกครอง ถือเป็นการทำนิติกรรมทางปกครองอย่างหนึ่งที่เป็นการใช้อำนาจมหาชนของฝ่ายปกครองในการแสดงเจตนาฝ่ายเดียวแก่ราษฎร เพื่อจะก่อตั้งความสัมพันธ์ทางสิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองกับเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย อำนาจดุลพินิจจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อฝ่ายปกครองในการทำนิติกรรมทางปกครอง เพราะภารกิจของฝ่ายปกครองนั้นมีอยู่หลากหลายและสลับซับซ้อน ย่อมเกิดข้อจำกัดของฝ่ายนิติบัญญัติที่จะสามารถบัญญัติถ้อยคำในองค์ประกอบส่วนเหตุและส่วนผลของกฎหมาย ในลักษณะที่มีความชัดเจนแน่นอนตายตัวได้ จึงเป็นเหตุผลที่ต้องให้อำนาจดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในบางเรื่องบางอย่าง ด้วยถ้อยคำในลักษณะที่เป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถปรับใช้กฎหมาย และเลือกใช้มาตรการทางกฎหมายให้ได้อย่างยืดหยุ่นและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงเฉพาะรายที่เกิดขึ้นจริง เพื่อมิให้ตัวบทกฎหมายตลอดจนการใช้กฎหมายแข็งกระด้าง และมีเป้าหมายสูงสุดที่จะทำความยุติธรรมเฉพาะกรณีที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม หลักการสร้างความเป็นธรรมทางสังคมของกฎหมายประการหนึ่ง คือการทำให้กฎหมายมีความชัดเจนพร้อมกับมีคำอธิบาย ห้ามปล่อยให้อำนาจกฎหมายมีความคลุมเครือ เพราะจะเป็นการเปิดช่องให้กับความยุติธรรมกฎหมาย จึงต้องมีความเสมอภาคตามมนทัศน์ของรอลส์จึงจะถือว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางเพศหรือศาสนา และการบังคับใช้กฎหมายนั้นต้องมีศีลธรรม นึกถึงความเป็นจริงในสังคมมากกว่าถ้อยคำในกฎหมาย จึงสรุปได้ว่า ความเป็นธรรมทางสังคม

คือการที่สังคมมีความเสมอภาคทัดเทียม มีเสรีภาพมีเหตุผล ทำอะไรก็ตามมีความจำเป็นต้องอธิบายได้ เพราะกฎหมายเป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งในการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากบทสรุปทำให้ทราบว่า ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมติศน์ของ จอห์น รอลส์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำคำสั่งทางปกครองให้มีประสิทธิภาพ รักษาประโยชน์สาธารณะและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ทั้งเป็นการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ถือได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์ภายนอกที่ต้องการพัฒนากระบวนการพิจารณาทางปกครองให้แก่เจ้าหน้าที่ และประชาชนเกิดความสะดวกและรวดเร็วขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความยุติธรรมนั้น แต่ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557 มิได้แก้ไขปัญหาลักษณะให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง ตามความมุ่งหมายที่เป็นเหตุผลของการบัญญัติกฎหมายมาตราดังกล่าว เพราะการบัญญัติกฎหมายก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องเงื่อนไขความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครอง โดยเนื้อหาของกฎหมายได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งทางปกครองให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้รับคำขอและเอกสารถูกต้องครบถ้วนนั้น ระยะเวลาดังกล่าวเป็นเพียงระยะเวลาเร่งรัดเท่านั้น แม้ว่ามิได้ออกคำสั่งทางปกครองภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้รับคำขอและเอกสารถูกต้องครบถ้วนก็ได้ส่งผลให้คำสั่งทางปกครองนั้นเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็นหลักเกณฑ์ภายในที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจหน่วยงานทางปกครองในการออกคำสั่งทางปกครองไว้มากเกินไป แม้กฎหมายจะมีมาตรการบังคับให้เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งทางปกครองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้รับคำขอและเอกสารถูกต้องครบถ้วนก็เป็นเพียงอำนาจบังคับบัญชาเท่านั้นตามมาตรา 39/1 วรรคสอง บัญญัติให้เป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาในการกำกับดูแลให้เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งทางปกครองภายใน 30 วัน มิได้เป็นมาตรการบังคับทางกฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ให้ได้รับโทษในทางกฎหมาย หากไม่ใช้ดุลพินิจออกคำสั่งให้ทันตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงไม่ก่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชนผู้ยื่นคำขอให้มีการออกคำสั่งทางปกครอง ดังนั้นผู้วิจัยคิดว่า ควรมีการสนับสนุนเชิงนโยบาย ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรมีการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557 เพื่อหาแนวทางการบัญญัติกฎหมายมาตราดังกล่าวให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน โดยการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนด้วย และหาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติม

มาตราดังกล่าวให้ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับผลของการไม่ออกคำสั่งภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าอย่างไรจึงจะเหมาะสมก่อให้เกิดความยุติธรรมทั้งภาครัฐและประชาชน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายปกครอง ซึ่งมีสถานะเป็นกฎหมายกลาง ค้ำครองเสรีภาพและความเสมอภาคของปัจเจกชน สนับสนุนส่งเสริมให้บริการสาธารณะสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในสังคม กฎหมายจะเกิดความยุติธรรมหรือไม่ ส่วนหนึ่งต้องขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องคำนึงถึงเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนที่มีอยู่แล้วโดยธรรมชาติ แต่ต้องกลับยอมรับถูกบังคับให้ใช้กฎหมายมาตราดังกล่าวโดยหวังให้เกิดความยุติธรรมขึ้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องใช้ดุลพินิจออกคำสั่งทางปกครองภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เพื่อแก้ไขข้อโต้แย้งเรื่องของการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายก่อให้เกิดความล่าช้าที่จะเกิดขึ้น

2. ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมโนทัศน์ความยุติธรรมของจอห์น ราวล์” เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร คือ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 หนังสือทฤษฎีความยุติธรรมของจอห์น ราวล์ (JOHN RAWLS A THEORY OF JUSTICE) เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการอธิบายเชิงพรรณนา เพื่อทำให้ทราบแนวคิด ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมโนทัศน์ความยุติธรรมของจอห์น ราวล์วิเคราะห์ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39/1 อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “กระบวนการตรากฎหมายที่ก่อให้เกิดความยุติธรรมตามธรรมชาติ” เพื่อให้เนื้อหาภายในของกฎหมายสอดคล้องกับหลักการและเหตุผลของการบัญญัติกฎหมายเกิดความยุติธรรม โดยไม่ละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของปัจเจกชน

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “แนวคิดเสรีภาพและความเสมอภาคตามมโนทัศน์ของจอห์น ราวล์” เพื่อเป็นที่มาของเหตุผลที่ต้องการให้สังคมอยู่อย่างสงบสุขโดยให้ความสำคัญในการเคารพสิทธิปัจเจกชนอย่างแท้จริง

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “การพัฒนาความยุติธรรมตามมโนทัศน์ของจอห์น ราวล์” เพื่อพัฒนาความยุติธรรมในมิติการเคารพเสรีภาพและความเสมอภาคของปัจเจกชนในสังคม

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง ความยุติธรรมของระยะเวลาการออกคำสั่งทางปกครองตามมติของจอห์น รอลส์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลบนฐานแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1) การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งกัน ระหว่างการควบคุมตนเองแบบส่วนตัวและ การควบคุมตนเองแบบสาธารณะยังคงเกิดขึ้นได้ ตามมโนทัศน์ความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ ด้วยการร่วมมือกันของพลเมืองที่มีพัฒนาการเพียงพอในด้านศีลธรรม คือสามารถเข้าใจความหมายของความยุติธรรมและแนวคิดเกี่ยวกับความดีงามผ่านความร่วมมือที่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขความมีเหตุผลคือเชื่อว่าผู้ที่ร่วมมือกันนั้นเป็นผู้มีเหตุผลและมีแนวคิดที่สมนัยกับเกี่ยวกับความดีงาม

2) มโนทัศน์ความยุติธรรมของจอห์น รอลส์ ทำให้ความยุติธรรมเป็นทฤษฎีทางประสบการณ์มากกว่าที่เคยเกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ การอธิบายนี้มีลักษณะเดียวกับทฤษฎีเชิงประจักษ์ โดยมองว่าหลักการสาธารณะของความยุติธรรมต้องสอดคล้องกันกับความเห็นส่วนตัวว่าด้วยความยุติธรรมนั้น ทฤษฎีกลายเป็นหลักการและได้เข้าใจกฎหมายในแบบใหม่ คือไม่ใช่กฎหมายที่เราต้องเคารพ แต่กฎหมายต้องมาจากการตกลงร่วมกันของคนในสังคม การเคารพกฎหมายก็คือการเคารพตนเองต่างหาก เช่นนี้ทำให้ตัวตนทางการเมืองและตัวตนทางปัจเจกกรรมเข้าหากันได้ในที่สุด

3) คุณภาพของความยุติธรรมไม่จำเป็นต้องคงที่ คือต้องสามารถเปิดตัวต่อการตรวจสอบในเงื่อนไขอื่น ๆ จึงเปลี่ยนแปลงได้เรื่อย ๆ ถึงจะเรียกได้ว่ามีความยุติธรรมตามมโนทัศน์จอห์น รอลส์ เพราะการตัดสินใจบางประการจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง ทำให้การบัญญัติกฎหมายสามารถแก้ไขได้คุณภาพ เช่นนี้อาจตีความได้ว่ารอลส์มีนัยที่ขัดแย้งกันเอง เนื่องจากการตัดสินใจที่มีเหตุผลอยู่ก่อนแล้วนั้น แล้วทำไมจึงมีการปรับปรุง หรือหากจะกล่าวว่าเพื่อต้องการการตัดสินใจของพลเมืองที่มีเหตุผลมากกว่าของคนที่ถูกตรวจสอบ แล้วอะไรเป็นเกณฑ์ตัดสินเช่นนั้นได้ ถ้ายอมรับการตัดสินใหม่นี้เท่ากับว่าความสามารถเป็นเหตุเป็นผลได้ในตัวย่อมตกไป เพราะพบมโนทัศน์อื่นที่เป็นเกณฑ์พื้นฐานมากกว่าที่จะนำมาตัดสินหลักการจึงมีลักษณะแบบมูลฐานนิยมแทนที่จะเป็นสหนัยนิยม

ในการวิเคราะห์ทางวิชาการนี้ มุ่งหวังที่จะมีส่วนช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านการบัญญัติและการบังคับใช้กฎหมายตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการบัญญัติกฎหมายขึ้นใช้บังคับให้สอดคล้องถูกต้องกับหลักคิดที่สมเหตุสมผล ดังที่ยอมรับกันในกฎหมายปกครองของประเทศที่พัฒนาแล้วว่าเป็นกฎหมายกลางให้มีความชัดเจนในผลของความรับผิดชอบต่อการออกคำสั่งทางปกครองดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

- เกษดา ทองเทพไพโรจน์ . (2553). การวิเคราะห์เปรียบเทียบโน้ตส่นเรื่องความยุติธรรมของ จอห์น รอลส์ กับพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์. (2540). กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. กรุงเทพมหานคร: จีรรัชการพิมพ์.
- ประดิษฐ์ธรรมบุญ. (2543). คำอธิบายกฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: สภานายความ.
- ปิยฤดี ไชยพร. (2556). ข้อความคิดว่าด้วยความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นฐานคิดด้านสิทธิชุมชน. ใน วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557. แก้ไขโดยมาตรา 39/1 ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 131 ตอนที่ 89 ก, 30 ธันวาคม 2557.
- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539, มาตรา 3. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 132 ตอนที่ 60, 14 พฤศจิกายน 2539.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 50(3). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก, 6 เมษายน 2560.
- วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2554). กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองสำหรับองค์การปกครองส่วน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- วิชญ์ เครื่องาม. (2530). กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ.
- ศุภชัย ศุภผล. (2558). จอห์น รอลส์ : ว่าด้วยทฤษฎีความยุติธรรมและชีวิตของจอห์น รอลส์. กรุงเทพมหานคร: วิคตอรี.
- สมเกียรติ วันทะนะ. (2551). อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เอส พี วี การพิมพ์ มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท.
- สมยศ เชื้อไทย. (2554). หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- สุชาย อัสวพันธุ์ธนกุล. (2533). ความคิดเรื่องความเท่าเทียมกันในทฤษฎีความยุติธรรมของ จอห์น รอลส์. ใน วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรียา ปานแป้น และอนวัจน์ บุญนันท์. (2556). คู่มือสอบกฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- หยุด แสงอุทัย. (2538). หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- อภิวัฒน์ จิตวิสัย. (2562). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาในการออกคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 14(48), 8-19.